ja J. Tõnissoni esimeses kabinetis kuni 1920. a. keskpaigani. 1920. a. oktoobris tegevusse astunud A. Piipi ja sellele 1921 a. jaanuaris järgnenud K. Pätsi kabinetis asus K. kaubandus-tööstus ministri kohal ja viis meie kaubanduspolitika alal läbi kaugeleulatuva tähtsusega uuendused, mille otstarbekohasust on küll eriviisil hinnatud. Kasutades Asutava Kogu poolt Vabariigi Valitsusele antud volitusi sisse- ja väljaveo korraldamiseks, pandi K. algatusel 1921. a. aprillis uus tollitariif maksma, mis lõpu tegi senisele litsentside süsteemile, sisseveo lubad säilitas ainult mõne üksiku kauba kohta ja tunduvalt vähendas toitainete, tooresainete ja paljude poolvabrikaatide pealt võetavaid tolle. Sellega sündis järsk pööre seniselt litsentside ja keeldude süsteemilt vabakaubanduse sihis. 1922. a. novembris seadis K. kabineti kokku, millest osa võtsid tööerakonna, põllumeeste kogude ja rahvaerakonna esindajad. Ühe ebaõnnestunud armuandmisloo tõttu kaotas K.-e kabinett suure osa oma populaarsusest. Et K.-e valitsuses tööerakond juhtivat osa etendas, siis aitas see asjaolu kaasa tööerakonna lüüasaamisele II Riigikogu valimistel. 1923. a. suvel pidi K. aset andma K. Pätsile, kes II Riigikogu kokkutuleku järel seadis kokku uue valitsuse. Teeninud vahepeal Tarvitajateühisuste Keskühisuses, asus K. Eesti riigi tulunduse kriisi ajajärgul 1924. a. kevadel Fr. Akeli valitsuse kutsel Eesti Panga direktori kohale. Viimasest ametist lahkus ta 1926. a. novembris. Tööerakonna esindajana oli K. Asutava Kogu, I ja II Riigikogu liikmeks ja asus 1921. a. novembrist 1922. a. novembrini I Riigikogu esimehe kohal.

Isikl. j. m saadud andmed. — Vrdl. A. Tamman, Ühistegevus (1924). *T.*

KULL, Raimund, helikunstnik ja orkestrijuht, sünd. 3. X 1882 Narvas Kreenholmi vabriku poolmeistri pojana. 8-aastasena astus K. Narva muusikaseltsi venekeelsesse algkooli, mille 1896. a. lõpetas. Siin õppis ta mängimist orkestripillidel ja sai oma esimese orkestripraktika. 1896—99 Narva linnakoolis õppimist jätkates mängis K. muusikakooli orkestris edasi. 1900. a. astus ta Miina Hermanni ergutusel ja prof. J. Tamme toetusel Peterburi konservatooriumi tromboni klassi, mille vabakunstniku diplomiga lõpetas a. 1906. Tähtsam kui konservatoorium oli K.-ile tulevase orkestrijuhina 3 a.-ne praktika trombonistina Peterburi keiserliku muusika seltsi sümfoonia orkestris, mida juhatasid silmapaistvad dirigendid, nagu Mengelberg, Safonov, Fried, Schneevoigt, Kussevitski j. t. Teotsedes selle järgi Venemaal orkestrijuhina, ilmus K. 1912. a. juba vilunud orkestridirigendina Eestisse, kus ta tänini (1927) »Estonias« agaralt ooperi ja opereti, varem ka sümfoonia kontsertide juhina tegev olnud. Ka oli K. Eesti vabariigi algpäevist saadik Eesti meriväe orkestri juht. K. on loonud ka mõned helitööd.

Isikl. j. m. saadud andmed. *L. N.*

KUNDER (Cunder), Johann, koolimees ja kirjanik, sünd. 14. XII 1852 Paistu klk. Holstre v. taluperemehe pojana. Oli koduvalla Pulleritsu külakoolis Jaan Adamsoni (vt.) õpilane, jätkas õppimist Paistu klk.-koolis, Viljandi alg- ning kreiskoolis ja 1872—75 Tartu algkooliõpetajate-seminaris. Töötas peale seminari lõpetamist 1 a. Tartus III linnaalgkoolis, siis Rakveres, eriti loodusluugu õpetades. Sooritas 1882. a. kreiskooliõpetaja eksami ja läks 1886. a. Kaasanisse, et seal vene keele tundmises end täiendada ning ühtlasi vabakuulajana ülikoolis loodusteadustes edasi töötada; seepeale mõtles ta kodumaal mingi linnakooli inspektorina koolitööd jätkata. Et see kavatsus ei teostunud, sest et linnakoolide inspektoritelt hakati ülikooliharidust nõudma, siis pääsis ta prof. Köleri (vt.) soovitusel kroonu kulul Peterburi õpetajateinstituuti, kus ta mõtles kursuse linnakooliõpetajana lõpetada ja siis, nagu Tartu koolikonna kuraator oli lootust andnud, Põltsamaal avatava Eesti Aleksandrikooli inspektorina tööle asuda. Aga enne viimast instituudi eksamit jäi ta Peterburis soetõppe ja suri 12. IV 1888. Ta põrm maeti Rakvere kalmistul maamulda. — K.-i tegevus kuulub õige mitmele alale. Koolitöös, mille kõrval tal mahti leidus seltsielus ja Rakvere majaomanikuna ka linnavalitsuses tegev olla, »Eesti Postimehele«, hiljemini C. R. Jakobsoni »Sakalale« ja J. Kõrvi »Valgusele« kaastööd teha, tärkas tal huvi eriti loodusteaduste vastu. Ja et eesti keeles sel alal igasugune kirjandus puudus, kirjutas ta »koolmeistritele ja koolidele« esimesed eestikeelsed lihtsate piltidega kaunistatud »Looduse õpetuse« raamatud (I rmt: Elajate riik — 1877, II rmt.: Taimede riik — 1882, III rmt.: Kivide riik — 1885), milles loodusteaduste tolleaegsele koolilisele käsitlusele vastavalt peamist rõhku süstemaatikale pannakse. Need raamatud on sellesisulises eestikeelses kirjanduses — niipalju kui selle järele tarvidust oli — Eesti Vabariigi alguseni eesti kooli tarbeid rahuldanud (I rmt. küll juba teises, J. V. Veski täiendatud trükis). Teised K.-i sel alal mainitavamad tööd on veel: »Maakera elu ja olu« (1878), »Veikene Looduse õpetus« (1879), »Mõnest meie maa kihvtisest taimest« (»Sakala« 1883), »Taimede elust« (»Oma Maa« 1884) ja rida sarnaseid kõnesid Eesti Kirjameeste Seltsis ja »Vanemuises«. — Oma kõnes »Eesti laste kirjavara« (»Valgus« 1884, nr. 18 ja 21) seadis ta lastekirjanduse kohta m. s. järg-